HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני' נטמא [א]הקומץ והקריבו הציץ מרצה יצא והקריבו אין הציץ מרצה שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה על היוצא: **גמ'** (א)תנו רבנן [1]ונשא אהרן את עון הקדשים [א] וכי איזה עון הוא נושא אם תאמר [ב] עון פיגול הרי כבר נאמר לא יחשב א"ת עון נותר הרי כבר נאמר לא ירצה [ג] הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור מתקיף לה רבי זירא אימא עון יוצא [ד] שהותר מכללו בבמה אמר ליה אביי אמר קרא [1]לרצון להם לפני ה' עון דלפני ה' אין עון דיוצא לא מתקיף לה רבי אילעא אימא עון שמאל שהותר מכללו ביום הכפורים אמר ליה אביי אמר קרא עון עון שהיה בו ודחיתיו לאפוקי יוה"כ דהכשירו בשמאל הוא רב אשי אמר עון הקדשים ולא עון המקדישין אמר ליה רב סימא בריה דרב אידי לרב אשי ואמרי לה רב סימא בריה דרב אשי לרב אשי ואימא עון בעל מום שהותר מכללו בעופות דאמר מר (ג)תמות וזכרות בבהמה ואין (ב)תמות וזכרות בעופות אמר ליה עליך אמר קרא לא ירצה [ה] [2]כי לא לרצון יהיה לכם: תנו רבנן (ג)[ג]דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה במה דברים אמורים ביחיד אבל בציבור בין בשוגג בין במזיד (ד)ובעובד כוכבים בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון לא

מתני' הציץ מרצה. והמנחה כשירה והשירים נאכלין: **גמ'** ו] **הא אינו נושא אלא עון טומאה.** הואיל ויש בה צד קל: **שהותרה מכללה בצבור.** דכתיב בתמיד (במדבר כח) במועדו אפילו בטומאה: **מכללו בבמה.** מכללו שנאסר יוצא במשכן הותר בבמות נוב וגבעון דאין שם קלעים. ויוצא דנאסר במשכן מפרש בכילד צולין (פסחים דף פב.) ז] [מקרא] (ה) מדוע לא אכלתם את ח] [החטאת] במקום הקדש: **ואימא עון שמאל.** דלכתחילה בעינן ימין כדאמרינן בפרק ראשון (לעיל דף י.) כ"מ שנאמר אצבע כו': **ביום הכפורים.** נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו: **אמר קרא עון.** ונשא אהרן את עון משמע שיש בו עון לכתחילה בכל מקום ודחיתי לעון בצבור מפני כבוד צבור ביחיד הציץ מרצה: **לאפוקי שמאל.** דאין בה שום עון דהכי הוא הכשר מצותו: **רב אשי אמר.** לא מצית אמרת ציץ מרצה על עון שמאל: **דאמר קרא עון הקדשים ולא** ט] **מקדישים.** עון התלוי בכהנים שחייבין לעבוד ולקדש קומץ בימין ועבדו בשמאל אינו נושא: **לא ירצה.** בשור ושה שרוע וקלוט וגו' (ויקרא כב): **לא לרצון.** כל אשר בו מום לא תקריבו וכו' (א): והאי שוגג ומזיד מפרש לקמן) אהייא קאי אי אזריקה אי י] אטמא: **ובעובד כוכבים.** עובד כוכבים ששלח קרבנו ונטמא הדם דאמרינן בפרק אלו מנחות (לקמן דף עג:) איש איש מבית ישראל אשר יקריב קרבנו) מה ת"ל יא] (קרבנו) איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל:

שוגג

קיימא שניה שניה נמי הא מיתקנא ראשונה ומשני פנים חדשות באו (ב) והשתא אימא אתא ליה אי קודם שנפסקה ראשונה אם כן כמו שטיהר מן המדרס יטהר ממגע (ח) דהא שבע ליה טומאה (ט) ויש לומר דכשתיקן אוזן ראשונה חל על אוזן מגע ומדרס בבת אחת ובבת אחת לא אמרינן שבע ליה טומאה כדמסקינן ומגו דחייל מגע אאוזן חייל נמי אכוליה סנדל כיון דהכל כלי א' והר"ש מפרש דלא שייך שבע ליה טומאה בטומאה הבאה מעצמו כגון ההיא דסנדל ודאישב עליו ואחר כך חתכו (ג) ומדרס מגע דת"ק דר' יוסי דבאה מעצמו שנוגע בעצמו אבל סדינים המקופלים טמא על מה שנגע (י) בחבירו: **בשני סדינים המקופלים** כו'. בשניתלה למעלה (ד) מזה ויש אויר קצת ביניהם איירי דאי בזה על גב זה ממש אי כשישב הכביד עליהם שניהם בבת אחת א"כ עליון ליטמא מגע כמו תחתון ואם הכביד על העליון תחילה א"כ (כ) קודם לתחתון מגע למדרס כשנגע בעליון וטומאת מדרס לא מטמא תחתון עד שיכביד עליו אבל כשיש אויר ביניהם כי אתי זב ויתיב בעליון מיד כשנוגע עליון בתחתון אתי לתחתון מדרס ומגע בבת אחת ולעליון קדם לה מדרס למגע וא"ת אמאי איצטריך לשנויי שיש חילוק בין בת אחת לזה אחר זה לימא דקא איירי במקופלים זה על גב זה דקדם התחתון מגע למדרס ושמא קסבר דמכביד על שניהם בבת אחת ועוד א"כ מאי מודה היינו שאם נגע בהם הזב דאוקימנא מקמי מדרס וא"ת ותיקשי ליה לאביי היא גופא מאי שנא תחתון מעליון שאין אביי מחלק בבת אחת וא"כ עליון נמי ליטמא מדרס ומגע דהא קנגע בתחתון וי"ל דיודע היה אביי שיש חילוק אלא לרבא הוה מקשה משום דאית ליה שבע טומאה אפי' היכי דמהני מגעו לטמא החצי עשרון אחר דא"כ אפילו בבת אחת נמי נימא שבע ליה טומאה ולא ליחול עליה טומאת מגע אי נמי משווה בת אחת לזה אחר זה דלעיל דהוי קלה על קלה: **ונשא** אהרן את עון הקדשים כו'. פי' הקונטרס בפ"ק דפסחים (דף טז:) יב] גרסינן אם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב ואם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ופי' דהכי איתא בפ"ב דזבחים (דף כח:) דאיסורא רבה חוץ לזמנו שהוא בכרת מקרא רבה ופרשה רבה בפרשת צו ואיסורא זוטא דחוץ למקומו דליכא כרת מקרא זוטא ופרשה זוטא בפרשת קדושים והביא ראיה דהכי איתא בת"כ ור"ת גרים איפכא בפיגול לא יחשב ובנותר לא ירצה משום דמסקינן בפ"ב דזבחים (ל) ותרוייהו מקרא אריכא נפקי דכתב ביה לא ירצה ולא יחשב ומה יג] שנזכר פיגול קודם לנותר אע"ג דבמקרא כתיב ברישא חוץ לזמנו משום דלשון פיגול כתב במקרא בהדיא: **אם** עון נותר כו'. לאו נותר ממש קאמר כדאמר בזבחים (מ) לאחר שהוכשר יחזור ויפסל אלא מחשבת נותר דהיינו מחשב לאוכלו חוץ לזמנו: **הא** אינו נושא **אלא** עון טומאה שהותרה מכללה בציבור. וא"ת יד] תיפוק ליה דלא משכחת לה מידי דמתוקם ביה קרא אלא בטומאה ואומר ר"ת משום דכתיב לרצון להם משמע דבר שהוא לרצון במקום אחר ולהכי דחיק לאשכוחי הותר מכללו בכל הני דפריך וא"ת ונותר ופיגול היכן הותרו מכללן דאיצטריך ליה לא ירצה ולא יחשב ואומר ר"ת דפיגול הותר מכללו בבמה דלא שייך שם מחשבת חוץ למקומו ונותר כדי נסבה ואגב פיגול נקט נותר הואיל ואשכח ביה קרא אע"ג דלא צריך אי נמי הותר מכללו בראשו של מזבח דאיכא למ"ד אין לינה מועלת (י) שם בריש תמיד נשחט (פסחים דף נט.) ובפרק המזבח מקדש (זבחים דף פז:) ומיהו פלוגתא דאמוראי היא וקשיא למ"ד לינה מועלת שם טו] בראשו מהך ברייתא ונראה דנותר יש ללמדו עון עון (ס) מריצוי ציץ ופיגול נמי מצי למילף הכי ועוד יש לפרש דנותר טז] הותר מכללו במנחת כהנים ומנחת כהן משיח וקומץ וכל דבר שאין לו מתירין דאין חייבין עליו משום פיגול כדתנן בזבחים בפרק בית שמאי (דף מג.) ואפי' פסולא נמי נראה דליכא כדאמרינן בסוף פ"ק דזבחים (דף יד.) מודה רבי שמעון בהולכת חטאות הפנימיות ופריך והאמר רבי יז] (ע) (ישמעאל) כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול ושני מודה ר"ש לפסול מקל וחומר ומה שלא יח] לשמן הכשר בשלמים פסול בחטאת חוץ לזמנו הפסול בשלמים אינו דין שפסול בחטאת משמע דאי לאו קל וחומר הוה אמינא דאפי' פסולא ליכא א"כ במנחת כהנים ומנחת נסכים דליכא קל וחומר דלא איפסלי שלא לשמן ליכא פסול כלל אלמא אשכחן נותר דהותר מכללו לגמרי: **אימא** עון יוצא כו'.יט] מעון דזרות שהותר מכללו בבמה הוה מצי לאקשויי ולשנויי כ] כגון מעון יוצא: **ואימא** עון שמאל שהותר מכללו ביוה"כ. הא דלא קאמר בהולכת אברים לכבש כדאמר בסוף פ"ק דזבחים (דף יד) (פ) הרגל של ימין בשמאלו משום דאין זו עבודה המעכבת כפרה ומהאי טעמא נמי לא פריך מעון לילה שהותר לאיברים ופדרים:

עון קדשים ולא עון המקדישים. תימה הא למ"ד טומאה דחויה היא בצבור ובעיא ציץ לרצויי דאמרינן בפ"ק דיומא (דף ז:) דמרצה על הכהנים העושים בטומאה ולעיל בהקומץ זוטא (צ) פירשתי: **ואימא** עון בעל מום שהותר מכללו בעופות. וא"ת ואמאי לא פריך מעון טריפה שהותר במליקה דהא חשיב הותר מכללו בפרק קמא (לעיל דף ו.) דאמר טריפה שהותרה מכללה מאי היא אילימא בעולת העוף כו' ובטריפה לא כתיב לא ירצה ולאביי דמשני עון שהיה בו ודחיתיו ניחא דלאפוקי טריפת מליקה שהוכשרה בכך אבל לרב אשי קשיא ויש לומר דאמרינן עון קדשים ולא עון חולין לאפוקי טריפות דשייך בחולין וא"ת (ק) כא] עון אונן שהותר מכללו אצל כהן גדול ולרב אשי דמשני לעיל עון קדשים ולא עון מקדישין ניחא אלא לאביי קשיא ושמא כב] אית להו להדדי וא"ת ואימא עון דמחוסר זמן כגון תוך ח' שהותר מכללו בעופות כדאמר בפ"ק דחולין (דף כג:) דבני יונה כשירין משיצהבו דס ויש לומר דכתיב ביה לא ירצה דהא כג] מיום השמיני והלאה ירצה כתיב הא קודם לא ירצה ומיהו קשה מעון אותו ואת בנו דהותר מכללו בעופות ולפי מה שפי' עון קדשים ולא עון חולין ניחא ועוד אמרינן בפ' אותו ואת בנו (שם דף פ:) דכל הפסולין שבשור ושה הרי הם בלא ירצה: **אבל** בצבור בין בשוגג בין במזיד הורצה. תימה דבהאשה רבה (יבמות דף ל.) מייתי רישא דהך ברייתא ודייק עלה והא הכא כד] דרצויי מרצי ציץ דתניא על מה הציץ מרצה כו' והשתא מסיפא גופא הוה ליה לאיתויי כדקתני בסיפא הכא דבצבור בין בשוגג בין במזיד הורצה ומשמע הוא הדין יחיד אי לא משום דביחיד קנסינן מזיד ויש לומר דאי מסיפא הוה אמינא דטעמא דטומאה הותרה בצבור אף על גב דלשון הורצה משמע ציץ:

בשוגג

מסורת הש"ס

א) פסחים טז: יומא ז. זבחים כג., ב) לעיל ו. חולין כג. זבחים קטז. קדושין כד: תמורה יד., ג) פסחים טז: פ: יומא ז. יבמות ל. זבחים מה. גיטין נד., ד) זבחים טו: מה:, ה) [ויקרא י], ו) [סוע"ב], ז) [ויקרא כב], ח) אלא ע"כ אחר שניטלה הראשונה וניתקנה בא לו מגע מדרס הא שבע כו'. צ"ק, ט) עיין משנה למלך הלכות שאר אבות הטומאה פי"ב הלכה י' ד"ה ודע, י) בחבירו ובשניתלה למעלה מזה ויש אויר קצת ביניהם איירי כצ"ל והד"א. צ"ק, כ) קדם לתחתון מגע למדרס דמגע כשנגע. צ"ק, ל) דתרוייהו. צ"ק, מ) [דף כט.], נ) בראשו של מזבח שם. צ"ק, ס) מציץ, ע) שמעון, פ) [בפרק שני דזבחים כד:], צ) [דף טו. ד"ה והכא], ק) ואימא,

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הלי"ט ופ"ג מהל' מעילה הלכה ט:

נ ב מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל"א:

נא (ג מיי' פ"א מהל' פסוה"מ הלכה לד ופ"ד מהל' ביאת המקדש הל"ז:)

תורה אור השלם

1. וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְיָ: שמות כח לח
2. כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ כִּי לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם: ויקרא כב כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא לרצון וכו' תקריבו כו' הס"ד ואח"כ מ"ה בשוגג כו' האי שוגג וכו' אי אנטמא הס"ד: (ב) תום' ד"ה (בדף הקודם) כי נגע וכו' חדשות באו לכאן והשתא: (ג) בא"ד ואח"כ חותכו ומגע מדרס דת"ק דר' יוסי וכו' טמא בשביל מה שנגע בחבירו: (ד) ד"ה בשני וכו' למעלה זה מזה:

מוסף רש"י

ונשא אהרן. בציץ כתיב (זבחים כג., פסחים טז:). **את עון הקדשים.** פסול הקרבן יכשיר וירצה, ואינו מכפר על האוכלין אותו טמא, דעון הקדשים כתיב ולא עון הכהנים (פסחים טז:). **איזה עון הוא נושא.** איזה פסול הוא מכשיר (שם) איזה עון יארע בקרבן שיהא הציץ מרצה עליו שיהא כשר (יומא ז.). **אם תאמר עון פיגול הרי כבר נאמר לא יחשב.** ומוקמינן ליה לפיגול חוץ לזמנו שכן לשונו בכל הגמ' **ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא ירצה.** ומוקמינן ליה בנותר ממש, ולא יתכן הלא וכו' וכו'. ובתורת כהנים גרסינן אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה, ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב והכי פירושו אם עון פיגול והוא מחשבת חוץ למקומו שנקראת פיגול כדכתיב בקדושים תהיו ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה ומוקמינן לה בזבחים בפ"ב (דף כח:) אם אינו ענין לחוץ לזמנו תנהו ענין לחוץ למקומו הרי כבר נאמר לא ירצה בקדושים תהיו כדפרשינן, ואם עון נותר מחשבת נותר ששחטו על מנת להותיר ולאכלו חוץ לזמנו הרי כבר נאמר לא יחשב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו' בפרשת צו את אהרן ואמרינן בזבחים ובתורת כהנים במחשב לאכול שלא בזמנו ביום השלישי הכתוב מדבר וכתיב לא יחשב לו אלמא לית ליה תקנתא (פסחים טז:). **הא אינו נושא.** כלומר הרי מצינו שאינו נושא אלא עון הטומאה ויש טעם לדבר ליתן נשיאות פסול קדשים זה על טומאה הואיל ומצינו לה היתר אחר שהותרה מכללה בצבור לכתחלה הילכך יחיד שלא הותרה אצלו יבא הציץ וירצה בדיעבד (זבחים כג:). **אלא עון טומאה.** לרצות על הדם ועל החלב שקרבו בטומאה (שמות כח לח). **שהותרה מכללה בציבור.** דנדחית מפני קרבן צבור דכתיב במועדו ואפילו בשבת ואפילו בטומאה וכיון דהיקלתה אצלה לכך היקלתה אף ביחיד שלא הותרה אצלו לכתחלה בלא ציץ ירצה הציץ עליה (פסחים טז:). **אין תמות וזכרות בעופות.** האי קרא דריש הנאמר בכל הקרבנות (ויקרא כב) איש איש מבית ישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם וגו' לרצונכם תמים זכר בבקר בכבשים ובעזים מדלא כתיב לרצונכם תמים זכר ולשחוט, לימדך שאין מקפיד על תמות וזכרות אלא על אלו (קידושין כד.). בבהמה [illegible] (גיטין נד.). **במזיד לא הורצה.** קנסא דרבנן הוא [illegible] להתיר הבשר באכילה אבל בעלים מתכפרים [illegible] **ובעובד כוכבים** [illegible] הורצה. דכתיב לרצון להם ולא לעובדי כוכבים (זבחים מה.).

שיטה מקובצת

א] וכי איזה עון הוא נושא. עי' תוס' זבחים [דף כג ע"ב ופסחים דף] טז ע"ב: ב] עון פגול ה"ג א"ת עון פגול הרי נאמר לא ירצה אם עון נותר כתיב לא יחשב וה"פ תרי קראי כתיבי חד בפרשת צו את אהרן אם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי [לא ירצה המקריב אותו] לא יחשב לו פגול יהיה (המקריב אותו לא ירצה) והיינו קרא אריכא כדאיתא בזבחים [דף כח ע"א] ודרשינן במחשב לאכול ביום השלישי [הכתוב מדבר] דאי באוכל בשלישי אחר שהוכשר יחזור ויפסול [בתמיהה] וכרת כתיב ביה ואידך קרא בפרשת קדושים ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה והאי קרא זוטא מוקי לה בזבחים [שם] במחשב לאכול חוץ למקומו באם אינו ענין וממעיט ליה מכרת התם. ואם עון פגול פי' חוץ למקומו הרי כבר נאמר לא ירצה בקרא זוטא ואם עון נותר כלומר מחשבת נותר דהיינו חוץ לזמנו הרי כבר נאמר לא יחשב בקרא אריכא: ג] הא אינו נושא כו' [שהותר מכללו בצבור] דדרשינן (בזבחים) במועדו אפי' בטומאה וא"ת מאי פריך מפיגול ונותר והרי לא הותר מכללן וי"ל דאשכחן הותר מכללו בנותר כגון שלן בראשו של מזבח דתו לא שייך ביה פסול לינה ופיגול דחוץ (לזמנו) [למקומו] אע"ג דלא שייך ביה הותר מכללו מ"מ גמרינן לה עון עון מחוץ לזמנו. ועוד י"ל דהותר מכללו דפיגול ונותר הותר מכללו במנחת כהנים כו' כדתנן במס' מעילה [דף י' ע"א] דאין חייבין עליהן משום פיגול (ונותר וטמא) דגמרינן משלמים שיש להן מתירין והני לית להו מתיר אחר: ד] שהותר מכללו בבמה. עי' תוס' זבחים דף טז ע"ב: ה] כי לא לרצון יהיה לכם. תימה אמאי לא פריך ואימא עון אונן כו' ולשינויי דרב אשי ניחא ועוד אמר מורי דמשום הכי לא פריך מאונן משום דגלי קרא דמחלל עבודה כדמוכח בזבחים בפרק שני [דף טז ע"א] וא"ת א"כ משמאל לא הוי ליה למיפרך דהא גלי ביה קרא דמחלל עבודה ושמא דפריך משמאל דנהי דבשר פסול מ"מ מרצי ליה ציץ לענין דלכפריה ביה בעלים כדאמרי' בפ"ב דזבחים [דף כו ע"ב] גבי ניתנין למעלה שנתנן למטה כו' דבשר פסול ובעלים מתכפרים. ותימה דבאונן נמי נימא הכי: ו] גמ'. מה"ד ונשא אהרן אציץ קאי הס"ד ומה"ד הא: ז] תיבת מקרא ל"ש: ח] את החטאת: ט] ולא עון המקדישים: י] אזריקה אי אטומאה הס"ד: יא] מה ת"ל איש וכו' ותיבת קרבנו נמחק: יב] דפסחים. הכי גרסינן: יג] שנזכר פגול. גיליון וקשה להר"ם דהכי לא דריש בזבחים אלא מפיק חוץ לזמנו מביום השלישי וחוץ למקומו מפיק מפיגול יהיה ולא ירצה אחרינא כהרצאת כשר כך הרצאת פסול ולא יחשב שלא יערב בו מחשבות אחרות. ע"כ תור"ח: יד] וא"ת למה לי האי טעמא תפוק: טו] תיבת בראשו נמחק: טז] הותר מכללו גליון והר"ם מפרש [illegible] יז] רבי. שמעון כל: יח] שלא לשמן: יט] אימא עון יוצא. תימה אמאי לא פריך מעון [illegible] עון דלפני השם מרצה [illegible] לאפוקי יוצא [illegible] כ] ולשנויי [illegible] לפסול הקרבן ובעלים מתכפרים ונראה דה"ה דהוי מצי למיפרך מאונן ולתירוץ דרב אשי ניחא הכל. תור"ח: כג] לא ירצה דהא כתיב מיום: כד] והא הכא. דמדאורייתא מרצה ציץ: